

КИЇВСЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ

На правах рукопису

ГАРІН БОРИС БОРИСОВИЧ

РОЗПОДІЛЬЧІ ВІДНОСИНИ В УМОВАХ ПЕРЕХОДУ ДО
РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ

06.00.01 Політична економія.

А в т о р е ф е р а т
дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата
економічних наук

Київ - 1993

№ 26, 976

Робота виконана на кафедрі економічної теорії Київського торговельно-економічного Інституту

Науковий керівник: кандидат економічних наук,
професор Попов В.М.

Офіційні опоненти: доктор економічних наук,
професор Палкін Ю.І.
кандидат економічних наук,
доцент Пасько В.Б.

Провідна установа: Київський автомобільно-дорожний Інститут

Захист відбудеться "___" _____ 1993 року о "_____" годині за засіданні спеціалізованої вченої ради К ІЗІ.01.01. у Київському торговельно-економічному Інституті за адресою: 253156, Київ - 156, вул. Кіото, 19.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Київського торговельно-економічного Інституту.

Автореферат розісланий "___" _____ 1993 року.

Вчений секретар спеціалізованої вченої ради

Морозова Н.І.

ЛНБ України ім.В.Стефаніка

00814512 (L)

ЛНБ ім. В. Стефаніка
АН УРСР

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми: Перехід від адміністративно-командної системи господарювання до регульованої ринкової економіки потребує нових підходів до багатьох теоретичних проблем виробничих відносин, в тому числі, і до відносин розподілу. Все більш очевидною стає неспроможність принципу розподілу за працею, який донедавна роздивлявся як об'єктивний економічний закон, що діє у нашій економіці. Перехід до ринку, супроводжуємий роздержавленням та приватизацією "загально-народної" власності, змінює всю систему розподільчих відносин та потребує нових теоретичних розробок, дозволяючих пояснити та обґрунтувати зміни, що відбуваються. Аналіз розподільчих відносин ринкової економіки та періоду переходу до неї неможлив без використання накопичених теоретичних знань з цього питання, як вченими СНД (та колишнього СРСР), так і зарубіжними економістами.

Перші теоретичні розробки питань розподілу в умовах ринку можна знайти ще в працях представників класичної політичної економіки. З тих часів і до наших днів проблеми розподілу хвилювали багатьох економістів, як із світовою відомістю, так і добра відомі лише в межах СНД. Серед політекономів, що займалися (та продовжують займатися) проблемами розподілу, можна назвати: А.Г.Аганбегяна, Г.І.Гуляєва, В.П. Корнієнка, І.І.Лукінова, Е.А.Лутохіну, В.Ф.Майєра, С.Л.Манєвича, Г.А.Оганяна, П.С.Осипенкова, В.І.Палкіна, В.М.Пахомова, В.Т.Рязанова, С.Г.Струмліна, М.І.Тугана-Барановського, В.Г.Чепіногу, В.К.Черняка, А.А.Чухна та інших. Серед зарубіжних економістів вагомий внесок в розвиток теорії розподільчих відносин належить: Т.Веблену, Б.де Жовенелю, Дж.С.Кейнсу, А.Маршаллу, Дж.Мілю, А.Пігу, Д.Рікардо, Дж.Робінсон, П.Самуельсону, А.Сміту, Й.Шумпетеру, К.Еклунду та ін.

Слід сказати, що підходи перелічених авторів до відносин розподілу значно відрізняються один від одного. Політекономі колишнього СРСР в основному займалися обґрунтуванням необхідності і можливості розподілу за працею, пошуком механізмів реалізації даного принципу на практиці. Зарубіжних економістів, природньо, більше займали проблеми розподілу в умовах ринкової економіки. В той же час, як ці, так і інші, порівнюючи різні системи розподілу аналізували і досвід ґрунтовної соціально-економічної системи. При цьому деякі вітчизняні економісти приходили до висновку про розподіл в умовах соціалізму на основі визнання вартості товару робоча сила, в той час, як представники економічної думки капіталістичних країн не лише заперечували перетворення робочої сили на товар в умовах ринкової економіки, але й казали про існування в неї розподілу за працею.

Таким чином, проблеми розподільчих відносин і сьогодні залишаються дискусійними, потребуючими подальших теоретичних досліджень. Що ж до проблем розподілу в умовах переходу від адміністративно-командної до ринкової економіки, то вони особливо актуальні, у зв'язку з тим, що являються сьогодні практично не вивченими, що й визначило вибір теми даного дослідження.

Головною метою дисертаційної роботи є дослідження відносин розподілу періоду переходу до регулюємої ринкової економіки та теоретичне обґрунтування необхідності заміни застарілих форм розподілу новими, що відповідають потребам економіки в сучасних умовах.

У зв'язку з цим виникла потреба у встановленні та вирішенні наступних конкретних задач:

- теоретично обґрунтувати неспроможність концепції розподілу за працею в умовах досягнутого на сучасному етапі рівня роз-

витуку суспільних продуктивних сил та при збереженні різномірності праці, в силу неможливості порівняння між собою її різних видів;

- виходячи з об'єктивних процесів, що відбуваються у розвитку суспільних продуктивних сил, обґрунтувати необхідність використання різноманітних форм власності в сучасній економіці та неможливість застосування в неї рангово-зрівняльних систем розподілу;

- дослідити природу робочої сили в умовах ринкової економіки та сучасні модифікації її соціально-економічної форми;

- дослідити основні види доходів в ринковій економічній системі, показати їх джерела та виявити фактори, що визначають їх величину;

- розробити практичні рекомендації по перетворенню відносин розподілу в період переходу до ринкової економіки.

Об'єктом дослідження є відносини розподілу адміністративно-командної системи економіки, розподільчі відносини регульованої ринкової економіки та відносини розподілу періоду переходу від першої до другої.

Теоретичною та методологічною основою дисертаційного дослідження є праці вітчизняних та закордонних вчених-економістів та філософів, статистичні данні і фактичні матеріали, що видавались у спеціальних збірках, монографіях та періодичній пресі.

Дослідження проводились на основі методу матеріалістичної діалектики з використанням таких її важливіших елементів, як сходження від абстрактного до конкретного, взаємозв'язок причини та наслідку, сутності та явища, змісту та форми.

Наукова новизна дисертації полягає в наступних положеннях, що висувуються до захисту:

- рангово-зрівняльний розподіл, що панував в економіці колишнього СРСР - не "відхилення від норм соціалістично організованого господарства", а об'єктивно необхідний, внутрішньо притаман-

ний командно-адміністративній системі управління економікою розподіл;

- неможливість забезпечення дії принципу розподілу за працею є не слідством недосконалості механізму його реалізації, а пояснюється досягнутим рівнем розвитку продуктивних сил суспільства, відсутністю єдиної міри праці в умовах її різномірності, що зберігається;

- робоча сила не є товаром в умовах ринкової економіки - власник речових факторів виробництва орендує здатність до праці найманого робітника;

- заробітна плата в умовах ринку являє собою орендну плату, що виступає у формі ціни послуги праці, величина якої визначається складною комбінацією великої кількості соціально-економічних факторів;

- визначення розміру середньої заробітної плати можливо на основі макроекономічного аналізу, в той час, як визначення розміру індивідуальної заробітної плати найманого робітника потребує врахування факторів, діючих на мікроекономічному рівні.

Теоретичне значення дисертації полягає в тому, що проведене дослідження являє собою певний вклад у розвиток теорії періоду переходу до ринкової економіки. Новий погляд на питання розподілу в умовах ринку, що міститься у дисертації, може стати поштовхом до подальшого дослідження маловивчених проблем розподільчих відносин.

Практичне значення дисертації полягає в тому, що положення та висновки, які вона містить, можуть бути використані при викладенні економічної теорії, в темах де розглядаються питання відносин розподілу. Деякі положення дослідження можуть мати певне значення при розробці спекурсів, методичних посібників та т.і.

Основні положення дисертації було апробовано в виступах на науково-дослідних конференціях професорсько-викладацького складу та аспірантів Київського торговельно-економічного Інституту за підсумками науково-дослідної роботи за 1990 та за 1991 рр.

За темою дисертаційного дослідження видано три статті загальним обсягом 0,8 д.л.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається із вступу, двох глав, закінчення та списку використаної літератури. Обсяг роботи - 125 сторінок машинописного тексту, список використаної літератури - 161 найменування.

Зміст роботи.

ВСТУП.

Глава I. Соціально-економічний зміст відносин розподілу.

- I.1. Відносини розподілу: їх сутність і реалізація в умовах адміністративно-командної економіки.
- I.2. Неспроможність концепції розподілу за працею та її інтерпретації.

ГЛАВА II. Основні напрямки розвитку розподільчих відносин в перехідний період до ринкової економіки.

- 2.1. Сталовлення багатобразія суб'єктів ринку як економічна основа перетворення відносин розподілу.
- 2.2. Про соціально-економічну природу робочої сили в умовах регульованої ринкової економіки.
- 2.3. Основні види доходів в умовах формування ринкової економіки.

ЗАКІНЧЕННЯ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.

ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Відносини розподілу перехідного періоду до ринку, неможливо уявити собі, якщо попередньо не з'ясувати сутності відносин розподілу колишнього СРСР та відносин розподілу в країнах з сучасною ринковою (змішаною) економікою.

Існувала в колишньому СРСР система розподілу найбільш точно може бути визначена, як рангово-зрівняльна. Слід підкреслити, що дана система розподілу склалася не в результаті якихось суб'єктивних прорахунків, а під впливом об'єктивних умов адміністративно-командної економіки та була органічною складовою частиною господарчого механізму тоталітарної держави. СРСР ніколи не був соціалістичною державою в силу відсутності важливіших ознак останнього: високого рівня розвитку продуктивних сил, забезпечувальних належний рівень задоволення матеріальних та духовних потреб людей; дотримання принципу свободи особистості та наявності суспільних Інститутів, дозволяючих здійснювати реальну демократію; на решті, високого рівня культури, освіти та соціальної відповідальності самих широких верств населення. Отож, закономірним є те, що соціалістичний принцип розподілу за працею не був (і не міг бути) реалізований у не соціалістичній державі. Більш того, розподіл за працею взагалі представляє собою неверішущу теоретичну задачу.

Головною перешкодою розподілу за працею стає відсутність єдиної міри, що дозволяє порівнювати між собою різноманітну працю і зводити її до загального знаменника. Незіставимість розумової та фізичної, творчої та виконавчої праці, праці різної інтенсивності та якості - досить очевидна. При цьому наведені відмінності не можуть бути усунуті не лише в наш час, але й в оглядаемому майбутньому. Аналіз відомих сьогодні концепцій розподілу за працею показує, що жодна з них не спроможна запропонувати теоретич-

но обґрунтовану міру праці, дозволяючи одночасно враховувати всі її особливості. Концепції розподілу за працею, що базуються на нормативних методах визначення витрат праці - неспроможні в силу переважаючого тут суб'єктивізму при розробці конкретних норм, відповідно до яких визначається винагорода кожного індивіду. Спроби зобразити розподіл за кінцевими результатами праці у вигляді розподілу за працею, також неспроможні, бо в даному випадку мова йде, або все про той же нормативний розподіл, або про розподіл за вартістю (в залежності від вибраної міри кінцевого результату праці).

Ототожнення розподілу за працею з розподілом за вартістю теж не витримує критики. Справа навіть не в тому, що у відповідності до теорії трудової вартості - вартість товару визначається суспільно необхідними, а не індивідуальними витратами праці на його виробництво. Справа в тому, що саме твердження про визначення вартості товару працею, витраченою на його виробництво, не може бути визнано вірним з точки зору сучасної економічної науки. Розвиток теорії вартості відбувся цілком відповідно до закону заперечування заперечування. Як заперечування і протилежність теорії трудової вартості виникла теорія граничної корисності, що дала початок цілому напрямку економічної науки - маржиналізму. Згодом відбулося нове заперечування і з'явився неокласичний синтез, об'єднавши в собі обидва напрямки. Сьогодні вартість товару визначається як похідна від багатьох чинників, що мають відношення і до корисності товару, і до витрат праці на його виробництво. Трактовка вартості, в якій праця виступає лише в якості одного з чинників, що впливають на її величину - виключає ототожнення розподілу за вартістю з розподілом за працею.

Ще наприкінці 50-х років С.Маневічем була висунута ідея існування об'єктивного економічного закону відтворення витрат ро-

робочої сили. Ідея ця полягала в тому, що рівень заробітної плати робочих та службовців, а також доходів селянства, визначаються загальним економічним законом відтворення витрат робочої сили. Сутність цього закону полягає в тому, що в умовах соціалізму де об'єктивна необхідність відтворення робочої сили, відновлення витрачених в процесі виробництва фізичних та розумових сил працівників, необхідність забезпечення робочих, службовців, колгоспників та їх сімей засобами існування, матеріальними та духовними благами.

Прибічники наведеного закону вважали, що він властив усім способам виробництва, змінюється лише форма його прояву, та реалізації. За їх думкою, а ні закон розподілу, а ні, тим більше, основний економічний закон соціалізму, не містили в собі конкретного механізму і об'єктивного критерію формування відправної, початкової величини фонду, що забезпечує відтворення робочої сили. На основі аналізу змісту цих законів не уявлялось можливим виявити об'єктивно необхідну, за всіх випадків, частку працівників матеріального виробництва в створеному ними національному доході, а також структуру фонду життєвих засобів, що забезпечує відтворення робочої сили.

Слід зауважити, що навіть деякі переконані прибічники розподілу за працею, критикуючи закон відтворення витрат робочої сили, вимушені були визнати дію якогось об'єктивного економічного закону, що визначає нижню межу споживання й забезпечує відтворення робочої сили.

Виникнення ідеї про існування закону відтворення витрат робочої сили було слідством усвідомлення деякими економістами неможливості реалізації принципу розподілу за працею. Невідповідність декларуемого закону розподілу за працею існуючому в реальній діяльності розподілу спонукало їх до пошуку об'єктивних законностей та критеріїв визначення частки кожного учасника про-

цесу виробництва в сукупному суспільному продукті.

Таким чином, в силу теоретичної неспроможності принципу розподілу за працею, його проголошення в умовах адміністративно-командної економіки, було лише прикриттям для реально існуючого й цілком їй відповідаючого рангово-зрівняльного розподілу.

Перехід від рангово-зрівняльного розподілу до розподілу на основі об'єктивних законів ринкової економіки, потребує, перш за все, змін у відносинах власності. Намагання до загального одержавлення виробництва товарів та послуг, яке можна було спостерігати в колишньому СРСР, неможна визнати теоретично виправданим. Функціонування тих чи інших форм власності та їх питома вага в економіці цієї чи іншої країни повинні визначатися досягнутим рівнем розвитку продуктивних сил, технологічним способом виробництва. Як показує досвід розвитку ринкової економіки - закономірним, сьогодні, є зростаюче багатобразне використовуємих форм власності. Поява нових форм не означає повного витискування старих - останні продовжують використовуватись в тих галузях та сферах виробництва, де ще не визріли об'єктивні умови для їх природнього відмирання.

Таким чином, перехід до ринкових відносин розподілу в Україні пролягає сьогодні крізь деєтатізацію та становлення багатокладності в економіці. Тільки зміни в формах власності можуть забезпечити реальні зміни в розподільчих відносинах. Становлення в Україні багатокладної економіки уявляється неминучим в силу існуючих вагомих об'єктивних причин. Максимально ефективне застосування різноманітних засобів виробництва та різних за своїм рівнем технологій об'єктивно вимагає одночасного використання різних форм власності. Так, якщо в базових галузях промисловості збереження сильного державного сектора бачиться сьогодні більш доцільним, ніж його поспішна деєтатізація, то сфера послуг та роздрібна торгівля, очевидно, лише виграють від їх передачі в руки

колективних та особистих власників. Визначальним моментом в формуванні багатуукладної економіки повинно стати намагання до забезпечення максимальної продуктивності праці та найбільш ефективного використання виробничих сил.

В умовах переходу від адміністративно-командної до ринково організованої економіки, що здійснюється в наш час, все більшого поширення серед економістів СНД набуває погляд на роботу си у як товар, що зумовляє й відповідні уявлення про систему розподілу, щодо осіб найманої праці. Твердження про те, що в умовах ринкової економіки робоча сила є товаром - не відповідає дійсності. Умови виробництва та відтворення, купівлі-продажу, використання в процесі виробництва товару і робочої сили - настільки різні, що отожнювати їх було б неправомірно. Економічні закони, що визначають величину вартості будь-якого товару, не мають вирішального значення для визначення величини належної найманому робітникові частки, розподільного сукупного суспільного продукту. В ринковій економіці заробітна плата, що виступає у вигляді ціни послуги праці, по суті є орендною платою, що сплачується власником речових чинників виробництва власникові робочої сили - найманому працівнику. Визнання орендного характеру відносин власника засобів виробництва та найманого працівника знімає багато протиріч, що виникають при спробі проголосити робочу силу товаром.

Розмір заробітної плати найманого робітника визначається як похідна сукупності соціально-економічних чинників. Економічні чинники, що впливають на розмір заробітної плати можуть бути поділені на дві групи: ті, що відносяться до макроекономіки та ті, що відносяться до мікроекономіки. Під дією процесів, що відбуваються на макроекономічному рівні, в основному формується рівень середньої заробітної плати в країні. Визначення ж розміру заробітної

плати окремого найманого працівника неможливе без аналізу чинників, що діють на мікроекономічному рівні. Особливе значення для розміру заробітної плати мають соціально-політичні умови за якими відбувається її формування.

Поряд з доходом, отримуваним індивідом за його працю, в ринковій економіці існує доход, отримуваний за володіння власністю. Володар власності, вживаємої для виробництва товарів та послуг, має можливість отримувати високі доходи, не приймаючи при цьому безпосередньої участі в трудовій діяльності. Поєднання в одній особі і власника, і учасника процесу виробництва, дозволяє отримувати одночасно обидва вищевказаних види доходів. Розподіл, що передбачає отримання частки сукупного суспільного продукту у наслідку безпосередньої участі в його виробництві, для одних, і у наслідку володіння власністю, для других, - не може бути визнаним справедливим. Але даний розподіл є важливою складовою частиною ринкового господарчого механізму, що забезпечує найбільш ефективне використання ресурсів, що мають у розпорядженні суспільства. Згладжування несправедливостей, що виникають в ході ринкового розподілу - важлива соціально-економічна функція сучасної держави.

Кажучи про державне втручання в відносини розподілу необхідно пам'ятати, що спроба усунення несправедливості ринкового розподілу обернулася в колишніх "соціалістичних" країнах ще більшою несправедливістю рангово-рівняльного розподілу. Держава не може й не повинна намагатися підміняти дію об'єктивних економічних законів адмініструванням та упровадженням штучних систем розподілу, що базуються на суб'єктивних уявах про справедливість. Необхідно, щоб ринковий механізм працював вільно та без перешкод, породжуючи заможність та злиденність на протилежних полюсах сус-

пільства, але забезпечуючи максимально ефективне використання ресурсів, що маються в розпорядженні нації. Чим ефективніше буде функціонувати економіка, тим заможніше буде суспільство в цілому, тим легше йому буде боротися із злиденністю нижчих верств населення й підтягувати їх до рівня забезпеченості, а не розповсюджувати бідність на всі соціальні групи під виглядом "розподілу за працею". Справою держави є не втручання на ступені первісного розподілу доходів, а активна перерозподільча політика, націлена на підтримку осіб з мінімальними доходами за рахунок осіб з доходами максимальними.

Перед Україною, як і перед іншими країнами СНД, стоїть зараз задача визначення найбільш безболівих шляхів перетворення, отриманої у спадщину від СРСР рангово-зрівняльної системи розподілу, в сучасну систему розподілу змішаної економіки. Але перехід від командної економіки до ринкової неможливо здійснити одним стрибком. Таким чином, неминучий більш чи менш тривалий період перехідного становища, коли поєднання елементів командної та ринкової економіки буде вимушеною необхідністю. Перетворення всього господарського механізму, що відбувається в цей період, неминуче обернеться й трансформацією відносин розподілу.

Однією з найважливіших задач перехідного періоду є деєтатизація економіки й встановлення багатобразія форм власності. Про об'єктивну необхідність багатокладної економіки в сучасних умовах вже було сказано раніше. Зараз же зупинимось на деяких принципових питаннях переходу до неї.

По-перше, перехід до багатокладної економіки необхідно здійснювати поступово, не перетворюючи деєтатизацію в кампанію на зразок колективізації - адміністрування в цьому питанні неприпустимо. Неможна підходити до цього питання так, як це робиться

зараз в Росії, де суворо визначено, що у 1995 році частка держсектора у виробництві повинна бути не більш як 40%, а у торгівлі - не більш 10%. Роздержавлення повинно здійснюватися, по можливості, природним шляхом. Необхідно, щоб та власність, яка може найбільш ефективно використовуватись державою - залишилась в руках держави, а та власність, яка ефективніше може бути використана окремими особами, або трудовими колективами - перетворилась на особисту та колективну. Пропорції між різними формами власності в економіці повинні складатися в результаті зіп'явствлення ефективності їх застосування в тій чи іншій сфері та в умовах вільної конкурентної боротьби. Органічна та суцільна багатокладна економіка, де різні форми власності взаємодоповнюють та сприяють розвитку одне одного, а не протистоять як чужерідні елементи, може скластися лише на основі конкурентності та ефективності, але не під дією державного диктату.

По-друге, роздержавлення треба починати з малих та середніх підприємств, працюючих безпосередньо на споживчий ринок. Тут відміна державного планування номенклатури та обсягів виробництва товарів та послуг, означає не виникнення зони повного економічного беззладдя та беззаконня, а, майже миттєве, вмикання ринкового механізму. Споживач, голосую карбованцем (купоно-карбованцем, гривною) буде задавати вказаним підприємствам "план" - як за номенклатурою, так і за обсягами товарів та послуг.

Великі підприємства, безпосередньо не зв'язані з виробництвом товарів народного споживання доцільно, на першому етапі деєтатизації, залишити в державній власності. Їх квапливе роздержавлення та приватизація можуть привести до таких негативних наслідків, як різке подороження сировини та полуфабрикатів (що відобразиться й на кінцевій продукції), зростання чисельності безре-

бітних, за умов масового вивільнення існуючих тут надлишків робочих рук, і, як наслідок, ускладнення соціально-економічної ситуації, що уповільне проведення необхідних реформ.

По-третє, неможна забувати, що перетворення власності - не самоціль, а лише засіб побудови повноцінного ринку. Державна власність є така ж імманентна сучасній ринковій економіці, як і особиста. Багато як і державні підприємства і навіть деякі галузі можуть такими й залишитися. Необхідно тільки позбавити їх привілейного положення порівняно з іншими формами власності, звільнити від дрібної опіки з боку зайвих керуючих структур, створити умови для їх функціонування за законами ринку. Поширення самостійності державних підприємств, передача їх в оренду трудовим колективам, дозволяє розвивати ринкові відносини навіть в умовах переваги в економіці державної форми власності.

Другою важливою задачею перехідного періоду є формування ринку послуг праці та регулювання заробітної плати найманих робітників.

По-перше, необхідно поступово відмовитись від державного регламентування заробітної плати найманих працівників, залишивши його лише для установ, що виробляють матеріальні блага, та фінансуємих за рахунок державного бюджету. Для підприємств, що знаходяться в особистій та колективній власності, а також для державних підприємств, що мають можливість заробити кошти на оплату праці, доцільно встановити єдину нижню межу номінальної заробітної плати. Оплата праці на підприємствах усіх форм власності повинна здійснюватись на основі колективних договорів, укладаємих між працезабезпечувачами та найманими робітниками на рівні окремих підприємств (можлива розробка типових договорів для підприємств одного профілю).

По-друге, необхідно протягом перехідного періоду вирішити проблему зв'язку росту заробітної плати найманих робітників з ростом обсягів виробництва матеріальних благ та послуг. Ріст заробітної плати не зв'язаний з ростом продуктивності праці (або випереджаючий останній) - прямий шлях заохочення інфляції та зниження реального рівня споживання населення. Підприємства усіх форм власності повинні заробляти свій фонд оплати праці виключно шляхом реалізації на ринку все зростаючої кількості товарів та послуг. Поступове збільшення обсягів виробництва та розширення сфери послуг дозволять вирішити й важливу задачу збалансування товарної та грошової маси. Укріплення національної грошової одиниці та загнужування інфляційних процесів благойдно відобразиться, як на становищі економіки в цілому, так і на відносинах розподілу зокрема.

Третьою важливою задачею, яку необхідно вирішити в перехідний період до ринку є побудова системи соціального захисту найбільш уразливих верств населення. До них можна віднести громадян трьох категорій: державні службовці, що отримують фіксовані оклади; працездатна частина населення, що залишилася без роботи внаслідок реформ що відбуваються; особи, що живуть за рахунок пенсій та стипендій.

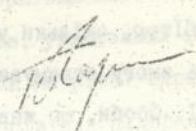
Фіксовані доходи службовців державних установ повинні бути захищені від інфляції продуманою та надійною системою індексації. Турбота про осіб, що втратили роботу і перебувають у працездатному віці, повинна виявлятися не стільки у вигляді сплати допомоги по безробіттю, скільки у влаштуванні для них суспільних робіт (що дають змогу отримувати заробітну плату), або курсів перекваліфікації. Особи, що живуть за рахунок стипендій та пенсій є найменш забезпеченою часткою населення. Окрім застосовуємої тут ін-

дексації доходів, необхідно продумати можливості надання їм цільової допомоги: на оплату житла, медичне обслуговування, безкоштовний проїзд у міському транспорті і т.і. Взагалі програми соціального захисту населення повинні бути конкретними та розрахованими на певні категорії громадян. Індиксація доходів усіх без виключення верств населення, на практиці, лише погіршує становище найменш забезпечених з них.

Такі першочергові завдання, вимагаючі свого вирішення в період переходу до ринкової економіки та безпосередньо зв'язані з відносинами з приводу розподілу сукупного суспільного продукту.

За темою дисертації видані слудючі роботи:

1. "Социалистический рынок и распределение по труду". //В сборнике научных трудов "Хозяйственный механизм торговли в условиях экономической реформы", КТЭИ, 1991, 0,2п.л., (в соавторстве).
2. "Распределение и социальная защищенность в условиях рыночной экономики" // В республиканском межведомственном научно-техническом сборнике "Экономика торговли", вып.21, К., "Техника", 1992, 0,25п.л., (в соавторстве).
3. "Відносини розподілу в умовах переходу до ринку".// У міжвідомчому науковому збірнику "Питання політичної економії", вип.219, К., "Либідь", 1992, 0,33д.а.

ГАРИН Борис Борисович

РАСПРЕДЕЛИТЕЛЬНЫЕ ОТНОШЕНИЯ В УСЛОВИЯХ
ПЕРЕХОДА К РЫНОЧНОЙ ЭКОНОМИКЕ
(на украинском языке)

Киев. Киевский торгово-экономический институт, 1993.

Підп. до друку 12.01.93. Формат 60х64/16. Папір друк. Офс. друк.
Ум. друк. арк. 1,05. Ум. фарбо-відб. 1,17. Обл.-вид. арк. 1,00.
Тираж 100 пр. Зам. 10.

РВВ Дільниць оперативного друку
253156, БПВ-156, вул.Кіото, 19.

469815

AB 26.476